

Flexibility to change solution scale has statistically significant correlation with nonverbal and verbal reasoning ($r = 0,18$, $p=0,00$ and $r = 0,23$, $p=0,00$, respectively), indicating validity of the scale; such correlations were not found for *Solution development and evaluation* scale.

Discussion

Two new questionnaires were analyzed for assessment of students' problem-solving and self-management skills. Both show good psychometric properties approving their further use in research. Analysis of factor analysis shows that Problem-solving and Self-management are separate constructs. And it is concluded that two aspects underlie students' problem-solving: *Solution development and evaluation* and *Flexibility to change solution*.

The research reported here is supported by European Regional Development Fund under the activity "Post-doctoral Research Aid" project „Relationship between students' self-management and problem-solving skills and changes in academic achievement during face to face and distance learning situations" (No. I.1.1.2/VIAA/4/20/697).

REFERENCES

1. Frensch, P. A., & Funke, J. (1995). Definitions, Traditions and a General Framework for Understanding Complex Problem Solving. In P. A. Frensch & J. Funke (Eds.) *Complex Problem Solving: the European Perspective* (pp.3-26). New York: Lawrence Erlbaum Associates.
2. Harris, A. M., McMillan, J. T., Listyg, B., Matzen, L. E., & Carter, N. (2020). Measuring Intelligence with the Sandia Matrices: Psychometric Review and Recommendations for Free Raven-Like Item Sets, *Personnel Assessment and Decisions*, 6 (3), DOI: <https://doi.org/10.25035/pad.2020.03.006>
3. Heppner, P. P., & Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66-75. doi: 10.1037/0022-0167.29.1.66
4. Kretzschmar, A., Hacatrjana, L., & Rascevska, M. (2017). Re-evaluating the Psychometric Properties of MicroFIN: A Multidimensional Measurement of Complex Problem Solving or a Unidimensional Reasoning Test? *Psychological Test and Assessment Modeling*, 59 (2), 157-182.
5. OECD (2013). *PISA 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving and Financial Literacy*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264190511-en>.
6. Polya, G. (1957). *How to Solve It. A New Aspect of Mathematical Method*. 2nd Edition, Princeton University Press, Princeton.
7. Zimmerman, B. J. (2008). Investigating self-regulation and motivation: historical background, methodological developments, and future prospects. *American Educational Research Journal*, 45 (1), 166-183.

Харченко Т. І.

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б. Хмельницького
(Мелітополь, Укоаїна)*

Гостіщева Н. О.

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б. Хмельницького
(Мелітополь, Укоаїна)*

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В СПІВПРАЦІ

Останнім часом все більше уваги приділяється пошуку підходів, методів і способів підвищення якості навчання студентів, що сприяє формуванню у студентів професійної, інноваційної та іншомовної компетентності. Результати цих досліджень є педагогічними інноваціями, одним із завдань яких, є спонукання до активності в навчальній діяльності. Мотивація, комунікативні здібності, вміння працювати в команді, вміння знаходити і використовувати необхідну інформацію і трансформувати її в знання, вміння керувати своєю інтелектуальною діяльністю і висловлювати її результати усно і письмово – це якості, формування яких становить основу професійної компетентності.

Активні та інтерактивні технології навчання набирають все більшої популярності, а саме технологія навчання у співпраці створює інтерактивне навчальне середовище, і вносить зміни у зміст і форми навчання. Технологія співробітництва – одна з найбільш результативних

технологій, що використовуються в навчанні іноземної мови. Навчання у співпраці передбачає організацію груп студентів, які працюють спільно над вирішенням будь-якої проблеми, теми, завдання. Їх мовленнєво-розумова діяльність спрямована на вирішення комунікативних завдань іншомовного спілкування. Основна ідея цієї технології – створити умови для активної спільної навчальної діяльності студентів.

Так, технологія навчання у співпраці визначається як навчальна діяльність, в процесі якої студенти досягають певних навчальних цілей, взаємодіючи один з одним. Науковці виділяють дві форми навчання у співпраці: *cooperative learning* і *collaborative learning*, визначаючи першу як спільну навчальну діяльність студентів, яка контролюється викладачем, а другу – як студенто-центровану навчальну співпрацю (Panitz, 1999, 5; Johnson, 2006, 21)

Досвід використання даної технології демонструє наступні позитивні тенденції:

- залучення великої кількості студентів до активної навчальної діяльності;
- створення доброзичливої атмосфери;
- зниження стомлюваності у навчальній діяльності.

Ця технологія базується на ідеї взаємодії студентів у групі, ідеї взаємного навчання, при організації якого студенти беруть на себе не тільки індивідуальну, але й колективну відповідальність за вирішення навчальних задач, допомагають один одному, несуть колективну відповідальність за успіхи кожного учня (1, 2021).

Процес групової роботи за технологією навчання у співпраці складається з наступних етапів:

- 1) постановка проблеми;
- 2) планування роботи в групі;
- 3) виконання завдання;
- 4) підбиття підсумків;
- 5) загальний висновок про роботу груп щодо досягнення поставленої мети.

Спираючись на основні принципи технології навчання у співпраці, таких як автономність, інтерактивність і взаємонавчання, можна визначити основні положення цієї освітньої технології:

1. Урахуванням психологічної сумісності студентів під час розподілу на групи.
2. Групі дається одне завдання, але при його виконанні передбачається розподіл ролей між членами групи.
3. Взаємодія всіх учасників групи в досягненні єдиної мети.
4. Особиста відповідальність кожного студента за результативність виконання індивідуального завдання в рамках завдання всієї групи.
5. Рівномірний розподіл завдань між учасниками групи.
6. Завдання групи виконується спільно всіма учасниками в процесі навчально-пізнавальної і творчої діяльності.
7. Зворотній зв'язок реалізується через рефлексію – оцінювання ефективності виконаної роботи і подальше вдосконалення діяльності.

Навчання у співпраці дозволяє викладачеві іноземних мов використовувати інноваційні форми навчання, а студентам міцніше засвоїти навчальний матеріал, сприяє розвитку міжособистісної взаємодії в навчальному процесі.

Розглянемо декілька методів навчання у співпраці:

1. Метод «Jigsaw» (головоломка, пазл) був розроблений професором Еліотом Аронсоном у 1978 році. Студентів об'єднують у групи і пропонують навчальне завдання, розділене на кілька логічних змістових блоків. Кожен учасник групи отримує тему для дослідження, над якою працює ґрунтовно і стає експертом в цій сфері.

2. Метод «Learning Together» («Вчимося разом») був розроблений в університеті Міннесоти у 1987 році. За принципами цього методу навчальна група розбивається на рівневі підгрупи. В результаті спільної роботи створених підгруп досягається рішення загальної поставленої проблеми.

3. Метод дослідницької роботи учнів у групах був розроблений Шломо Шараном, викладачем університету Тель-Авіва в 1976 році. Цей метод направлений на розвиток науково-дослідної та самостійної діяльності студентів. Студенти розбиваються на групи до 6 осіб і складають спільну доповідь, яку презентують під час навчального заняття перед аудиторією.

4. Метод «Quest», який в перекладі з англійської мови означає тривалий цілеспрямований пошук. Він може бути еквівалентний ігровій технології веб-квест (webquest) – технологія навчання, в якій проблемне завдання пов'язано з елементами рольової гри. Для виконання завдань в рамках такої технології часто використовуються інформаційні ресурси Інтернету. Веб-квест дозволяє: реалізувати поставлені дидактичні цілі і завдання в наданій ситуації; реалізувати компетентнісний підхід в навчанні і сформувати необхідні компетенції для реалізації завдань; формувати у студентів комунікативні вміння, необхідні для вирішення поставлених проблем. Веб-квест технологія підвищує мотивацію до вивчення іноземних мов, розвиває творче та критичне мислення, що позитивно впливає на результат.

5. Модельний метод навчання розроблено та спрямовано на використання в освітньому процесі активних форм навчання, ділових ігор, нестандартних уроків (урок-суд, урок-аукціон, урок-прес-конференція). Такі форми проведення навчальних занять сприяють розвитку навичок самостійної роботи студентів, роботи з додатковими джерелами інформації. Реалізація виховної мети при втіленні цього методу здійснюється через виховання допитливості, вміння працювати в колективі, взаємоповаги і взаємодопомоги.

6. Технологія перспективно-випереджувального навчання дає можливість кожному студенту самостійно визначати шляхи, способи, засоби пошуку істини для отримання результату. Дана технологія передбачає організацію групової роботи і наявність консультантів у кожній групі. Методами контролю можуть бути взаємоконтроль, циклічна взаємоперевірка завдань учнями один у одного, перевірка завдань викладачем та учнями, самоперевірка, система накопичувальних балів, рейтингова система оцінювання.

Отже, технологія навчання у співпраці створює атмосферу активної взаємодії студентів у досягненні результатів навчання і оволодіння професійними компетентностями. Вміння колективно приймати рішення формується завдяки тому, що кожен учасник відповідає не лише за результат своєї роботи, але й за результат роботи всієї групи. Розвиваються такі *soft skills* як вміння конструктивно спілкуватися в команді, продуктивно взаємодіяти для досягненні спільної мети, критично мислити. Використання технології навчання у співпраці розширює пізнавальні здібності студентів, підвищують мотивацію до навчання і створюють «ситуації успіху».

Використання технології навчання у співпраці на практичних заняттях з іноземної мови дає викладачеві можливість вибору нестандартних форм інтерактивної взаємодії в комбінації з іншими видами навчальної діяльності – самостійною роботою, традиційними методами. Така технологія організації навчального процесу підвищує мотивацію студентів до навчальної діяльності, формує вміння співпрацювати в команді та проявляти особистісні здібності і якості, розвиває самостійність, сприяє розвитку лінгвістичних здібностей і навчальних умінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Нова педагогіка. Навчання у співпраці.* (2021) Retrieved from <http://www.novapedahohika.com/noloms-1224-1.html>
2. Полат, Е. С. (2000). Обучение в сотрудничестве. *Иностранные языки в школе*, 1, 4-11.
3. Полат, Е. С. (2008). *Новые педагогические и информационные технологии в системе образования* М.: Изд-во Академия.
4. Johnson R, Johnson D. (2006). *Cooperative learning and Second Language Teaching: Cambridge Language Education*. Editor Jack C. Richards. P. 21.
5. Panitz, Th. (1999). *Collaborative versus Cooperative Learning: A Comparison of the Two Concepts Which Will Help Us Understand the Underlying Nature of Interactive Learning* Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED448443.pdf>